

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
АВТОМОБІЛЬНО-ДОРОЖНІЙ ІНСТИТУТ

Факультет «Економіка і управління»
Кафедра «Менеджмент організацій»

ЗАТВЕРДЖУЮ:
Декан факультету
_____ Л. П. Вовк
« ____ » _____ 2014 р.

Рекомендовано
навчально-методичною
комісією факультету,
протокол засідання № _____
від « ____ » _____ 2014 р.
Голова комісії
к.і.н., доц. _____ М. А. Шипович

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни циклу ОПП підготовки спеціаліста
«Менеджмент»
галузь знань 0305
напрямок підготовки
спеціальність 6.030502 «ЕКОНОМІЧНА КІБЕРНЕТИКА»

Курс – 3, семестр – 6

Рекомендовано кафедрою «Менеджмент організацій», протокол № 15
від « 14 » травня 2013 р.

Зав.кафедрою

д.т.н., проф.

Програму склав

ст. викладач

« 5 » травня 2014 р.

О. П. Мельникова

Р. Ф. Гайдай

1. ЦІЛЬ І ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ, ЇЇ МІСЦЕ В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Дисципліна "Менеджмент" є однією із основних в переліку профільюючих дисциплін для підготовки фахівців з вищою економічною освітою, принаймні за спеціальністю 8.050201 „Менеджмент організацій”.

Метою викладання дисципліни “Основи менеджменту” є засвоєння студентами теоретичних основ та практичного досвіду сучасного управління, тобто діалектики та логіки розвитку науки “Менеджмент”; ознайомлення з предметом, задачами і історією науки; систематизація знань з технології управління; узагальнення проблем управління на мікрорівні (в організації), зокрема в галузі автомобільного транспорту; вивчення і аналіз зарубіжних та вітчизняних теоретичних концепцій, а також практичного досвіду розвинених підприємств.

В дисципліні “ Менеджмент” вивчаються сучасні підходи щодо визначення менеджменту, зокрема прогресивні типи, методи, а також функції управління організацією, її внутрішнє (зовнішнє) середовище, загальні характеристики та процеси.

Задача вивчення дисципліни “Менеджмент” – навчити студентів аналізувати конкретні тенденції у функціонуванні і розвитку організації в аспекті системного підходу в управлінні з метою попередження та зниження негативних наслідків щодо прийняття рішень в конкретних умовах відповідно до ринкової ситуації.

Перелік знань, умінь та навичок студентів після вивчення дисципліни:

знати сутність та зміст менеджменту як особливої професійної діяльності в сучасних умовах;

вміти аналізувати організаційні процеси управління на підприємстві, оцінювати реальне становище організації в конкретних умовах господарювання, а також приймати управлінські рішення відповідно конкретних умов на підприємстві;

вміти робити аналітичні розрахунки за різними напрямками роботи на підприємстві.

Основною метою вивчення наданої дисципліни є закріплення у студентів знань, що стосуються особливостей розвитку фондових бірж і правил поведінки на них, раціонального розміщення наявних фінансових ресурсів у цінні папери, а також умілого формування інвестиційного портфеля.

Завдання дисципліни визначені вимогами кваліфікаційних характеристик спеціальності 8.050201 "Менеджмент організацій".

Після вивчення дисципліни студенти повинні вміти застосовувати одержані знання в своїй практичній діяльності по організації ефективної роботи різноманітних підприємств народного господарства.

2. НАЙМЕНУВАННЯ РОЗДІЛ В, ТЕМ ТА ЇХ ЗМІСТ

№	Найменування розділів, тем, зміст питань, що розкриваються	Лекційні заняття	Сам. робота
1.	<p style="text-align: center;">ЗАГАЛЬНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ СУЧАСНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ</p> <p>Поняття менеджменту, його зміст і загальна термінологія. Рівні менеджменту. Основні поняття системного та ситуаційного підходів. Модель менеджера (10 ролей за Мінцбергом) та його обов'язки.</p>	4	14
2.	<p style="text-align: center;">ЕВОЛЮЦІЯ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ МЕНЕДЖМЕНТУ</p> <p>Історичний розвиток передумов сучасного менеджменту. Сучасні теорії менеджменту. Школа наукового управління. Класична (адміністративна) школа. Школа людських стосунків. Кількісна школа. Порівняльна характеристика японської та американської моделей менеджменту. Маркетинговий підхід в менеджменті. Соціальна відповідальність менеджменту</p>	6	24
3.	<p style="text-align: center;">СУБ'ЄКТИ ПІДПРИЄМНИЦТВА ТА УМОВИ ЇХ ГОСПОДАРЮВАННЯ</p> <p>Фірма як організаційно-господарська одиниця. Правове регулювання утворення та діяльності фірм. Мікросередовище менеджменту (внутрішні змінні організації). Зовнішнє середовище менеджменту (умови господарювання). Чинники, що визначають макросередовище організації.</p>	4	20
4.	<p style="text-align: center;">КОМУНІКАЦІЇ В МЕНЕДЖМЕНТІ</p> <p>Поняття комунікацій та комунікаційного процесу. Канапи та засоби комунікацій. Документація та діловодство. Бар'єри комунікацій. Забезпечення ефективних комунікацій. Методи поширення інформації про діяльність організації. Розвиток технічної бази комунікацій.</p>	4	16
5.	<p style="text-align: center;">РОЗРОБКА ТА УХВАЛЕННЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ</p> <p>Суть та характерні особливості управлінських рішень, програмовані та непрограмовані рішення. Рішення, що типові для реалізації управлінських функцій, класифікація рішень. Різновиди та способи ухвалення управлінських рішень. Розробка та ухвалення управлінських рішень в ситуаціях визначеності, ризику та невизначеності.</p>	6	22
6.	<p style="text-align: center;">ПРОЦЕС МЕНЕДЖМЕНТУ ТА ЙОГО СКЛАДОВІ</p> <p>Суть, зміст та структура процесу управління. Характерні риси та типи процесів управління. Взаємозв'язок процесу та структури управління. Формування нової системи поглядів на процес управління. Функції менеджменту: склад і призначення</p>	4	20
7.	<p style="text-align: center;">ФУНКЦІЯ ПЛАНУВАННЯ</p> <p>Постановка мети діяльності (формулювання стратегії). Вибір стратегії (визначення критеріїв). Аналіз матриці БКГ. Методи вибору стратегії в умовах нестабільної економіки. Варіанти стратегічного вибору. Класифікація за характером галузі і макросередовища. Класифікація за характером виробництва і реалізацією конкурентних переваг. Формулювання місії та цілей організації (реалізація стратегії). Різновиди цілей. Дослідження життєвих циклів продукції (оцінка стратегії).</p>	4	16

8.	ФУНКЦІЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ Зміст організаційної функції в менеджменті. Делегування, відповідальність та повноваження. Поняття організаційної структури управління виробництвом та фактори, що її визначають. Основні класи організаційних структур управління виробництвом. Типи бюрократичних структур управління виробництвом, їх особливості, переваги та недоліки. Типи адаптивних структур управління виробництвом, їх особливості, переваги та недоліки. Принципи формування організаційних структур управління виробництвом. Розвиток організаційних структур управління виробництвом в сучасних умовах господарювання.	8	30
9.	ФУНКЦІЯ МОТИВАЦІЇ Механізм дії мотивації до праці через поведінку. Потреби, винагороди, закон результату. Мотивація та компенсація Змістові теорії мотивації. П'ятирівнева ієрархія потреб Маслоу. Теорія ЖВЗ Алдерфера. Теорія трьох потреб МакКлелланда. Двохфакторна теорія Герцберга. Процесуальні теорії мотивації. Теорія сподівання Врума. Теорія справедливості. Об'єднана модель мотивації Портера-Лоулера.	8	26
10.	ФУНКЦІЯ КОНТРОЛЮ Зміст, визначення та необхідність контролю. Мета, завдання, об'єкт, предмет, суб'єкти та типи контролю . Види контролю . Процес контролю. Етапи контролю. Системи контролю та механізм їх дії. Контроль та контролінг. Контроль та аудит	6	14
11.	МЕНЕДЖМЕНТ ПЕРСОНАЛУ Поняття менеджменту персоналу. Суб'єкт та об'єкт управління. Соціальне партнерство та його функції. Основні функціональні обов'язки дирекції персоналу. Планування та формування персоналу. Побудова ефективної мотиваційної системи. Управління кар'єрою.	8	24
12.	УПРАВЛІННЯ ГРУПАМИ Групи та їх класифікація. Причини виникнення груп. Управління формальними групами . Особливості управління неформальними групами. Розвиток груп.	6	10
13.	КЕРІВНИЦТВО ТА ЛІДЕРСТВО Природа та визначення керівництва і лідерства. Форми впливу та влади. Стиль керівництва. Теорії особистих рис. Теорії "Х" та "У" МакГрегора. Типологія керівництва. Лайкертові системи керівництва. "Решітка менеджменту" Блейка та Мутон. Ситуаційні підходи до керівництва та лідерства. Модель Фідлера. Теорія Херсі і Бланшара. Підхід Мітчела і Хауса. Модель Врума-Йстона	10	10
14.	УПРАВЛІННЯ КОНФЛІКТНИМИ СИТУАЦІЯМИ Природа конфлікту, його складові та види конфліктів. Причини конфліктів. Типи темпераменту та характеру людини. Способи розв'язання конфліктних ситуацій. Стреси, фактори, що їх викликають і шляхи уникнення.	8	10
	Всього	342	256

ПИТАННЯ ДО ІСПИТУ З ДИСЦИПЛІНИ „МЕНЕДЖМЕНТ”

Питання до модульної контрольної роботи №1 з дисципліни «Менеджмент»

1. Розкрити сутність термінів "менеджмент" и "система менеджменту". Навести функції менеджменту.
2. Розкрити сутність менеджменту. Охарактеризувати об'єкт, суб'єкт та предмет менеджменту.
3. Розкрити сутність менеджменту. Навести задачі менеджменту.
4. Навести основні підходи становлення сучасного менеджменту.
5. Охарактеризувати основні положення школи наукової організації праці.
6. Охарактеризувати основні положення школи адміністративного управління.
7. Навести основні принципи управління Файоля.
8. Сформулювати спільні риси та відмінності теорії Тейлора та Файоля.
9. Охарактеризувати основні положення школи людських відносин та біхевіористської школи.
10. Охарактеризувати основні положення кількісного підходу (наука управління).
11. Розкрити сутність процесного підходу в управлінні.
12. Розкрити сутність системного підходу в управлінні.
13. Розкрити сутність ситуаційного підходу в управлінні.
14. Розкрити сутність та необхідність існування організації.
15. Охарактеризувати формальні та неформальні організації. Навести рекомендації керівникові щодо управління неформальною організацією.
16. Розкрити сутність відкритих та закритих, простих та складних організацій.
17. Розкрити сутність та навести фактори зовнішнього середовища організації.
18. Розкрити сутність та навести фактори внутрішнього середовища організації.
19. Розкрити сутність комунікацій в менеджменті та навести основні умови здійснення процесу комунікацій.
20. Охарактеризувати основні етапи процесу комунікацій.
21. Навести основні методи міжособових комунікацій.
22. Розкрити сутність, переваги та недоліки усних комунікацій.
23. Розкрити сутність, переваги та недоліки письмових комунікацій.
24. Розкрити сутність, переваги та недоліки невербальних комунікацій.
25. Навести класифікацію невербальних комунікацій.

26. Охарактеризувати формальні та неформальні комунікації.
27. Охарактеризувати види комунікацій за характером спрямованості.
28. Навести фактори, що створюють перешкоди здійсненню ефективних комунікацій.
29. Навести основні методи, що допомагають усунути перешкоди здійсненню ефективних комунікацій.
30. Навести 10 установок ефективної комунікації.
31. Навести сутність категорії "прийняття рішень" та навести фактори, що впливають на процес прийняття рішень.
32. Навести класифікацію управлінських рішень.
33. Охарактеризувати управлінські рішення за ступенем стандартизації.
34. Охарактеризувати управлінські рішення за рівнем визначеності в оточуючому середовищі.
35. Навести та коротко охарактеризувати підходи до прийняття управлінських рішень.
36. Сформулювати основні постулати класичного (раціонального) підходу до прийняття управлінських рішень.
37. Навести основні положення принципу обмеженої раціональності за Г. Саймоном.
38. Навести постулати принципу ефективного управління за Пітерсом та Уотерменом.
39. Розкрити сутність психологічного підходу до прийняття управлінських рішень. Охарактеризувати теорію політичної взаємодії.
40. Розкрити сутність психологічного підходу до прийняття управлінських рішень. Охарактеризувати теорію колективного навчання.
41. Розкрити сутність психологічного підходу до прийняття управлінських рішень. Охарактеризувати теорію корпоративної культури.
42. Розкрити сутність соціологічного підходу до прийняття управлінських рішень.
43. Навести спрощену модель прийняття управлінських рішень.
44. Охарактеризувати методи індивідуального творчого пошуку альтернативних варіантів прийняття управлінських рішень.
45. Охарактеризувати методи колективного творчого пошуку альтернативних варіантів прийняття управлінських рішень.
46. Охарактеризувати методи активізації творчого пошуку альтернативних варіантів прийняття управлінських рішень.

**Питання до модульної контрольної роботи №2 з дисципліни
«Менеджмент»**

1. Розкрити сутність планування як функції менеджменту.
2. Навести класифікацію планів організації.
3. Розкрити сутність цілі управлінського планування. Навести вимоги до формування організаційної цілі.
4. Навести класифікацію цілей організації.
5. Розкрити сутність концепції МВО ("управління за цілями").
6. Навести переваги та недоліки концепції МВО ("управління за цілями").
7. Розкрити сутність стратегії. Охарактеризувати три рівні стратегій.
8. Навести процедуру формування стратегії підприємства.
9. Навести та охарактеризувати базові стратегії бізнесу.
10. Розкрити сутність методу аналізу розривів.
11. Охарактеризувати матрицю БКГ (Бостонської консультативної групи).
12. Проаналізувати переваги та недоліки матриці БКГ.
13. Охарактеризувати SWOT-аналіз.
14. Охарактеризувати конкурентний аналіз за Портером.
15. Навести та охарактеризувати типові стратегії за Майклом Портером.
16. Розкрити сутність організації як функції менеджменту. Навести основні складові організаційного процесу.
17. Навести та коротко охарактеризувати основні теорії організації.
18. Охарактеризувати класичну теорію організації.
19. Охарактеризувати поведінські підходи в теорії мотивації.
20. Охарактеризувати сучасну теорію організації.
21. Навести та коротко охарактеризувати типи організаційних структур.
22. Охарактеризувати лінійну організаційну структуру.
23. Охарактеризувати лінійно-штабну організаційну структуру.
24. Охарактеризувати функціональну організаційну структуру.
25. Охарактеризувати лінійно-функціональну організаційну структуру.
26. Охарактеризувати дивізійну організаційну структуру.
27. Охарактеризувати матричну організаційну структуру.
28. Розкрити сутність мотивації як функції менеджменту.
29. Охарактеризувати сутність змістовних теорій мотивації. Навести основні змістовні теорії мотивації.
30. Охарактеризувати теорію ієрархії потреб Абрахама Маслоу.
31. Охарактеризувати теорію Клейтона Альдерфера.
32. Охарактеризувати теорію Девіда МакКлеланда.
33. Охарактеризувати теорію мотивації гігієни Фредеріка Герцберга.
34. Навести процесні теорії мотивації.

35. Охарактеризувати теорію очікувань В. Врума.
36. Охарактеризувати "теорію справедливості" Стейсі Адамса.
37. Охарактеризувати модель Портера-Лоулера.
38. Розкрити сутність контролю як функції менеджменту. Навести три основні етапи процесу контролю.
39. Навести та охарактеризувати види контролю.
40. Навести та коротко охарактеризувати групи інструментів контролю.
41. Охарактеризувати наступну групу інструментів контролю: фінансовий контроль.
42. Охарактеризувати бюджетування як складову фінансового контролю.
43. Розкрити сутність центрів відповідальності. Навести типи центрів відповідальності.
44. Охарактеризувати наступну групу інструментів контролю: операційний контроль.
45. Охарактеризувати наступну групу інструментів контролю: контроль поведінки робітників в організації.

Рекомендована література з дисципліни „Менеджмент”

1. Мескон М.Х., Альберт М., Хедоури Ф. Основы менеджмента : пер. с англ. – 2-е изд. – М.: Дело, 2001.- 800 с.
2. Большаков А.С. Менеджмент. – СПб.: Химера, 1999.
3. Герчикова И.Н. Менеджмент: Учебник. – М.: Банки и биржи, ЮНИТИ, 1997.
4. Виханский О.С., Наумов А.И. Менеджмент: Учебник для вузов. – М.: Гардарика, 1998.
5. Лебедев О.Т., Каньковская А.Р. Основы менеджмента: Учебное пособие.- СПб.:ИД «МиМ»,1997.
6. Большаков А.С., Михайлов В.И. Современный менеджмент : теория и практика –СПб:Питер, 2002. – 416 с.
7. Тарнавська Н.П., Пушкар Р.М.Менеджмент :теорія і практика :Підручник для вузів. – Тернопіль: Карт – бланк, 1997. – 456 с.
8. Семенова И.И. История менеджмента: Учеб. пособие для вузов. – М.: ЮНИТИ – ДАНА,2000. – 222 с.
9. Фатхутдинов Р.А. Инновационный менеджмент. Учебник. – М.: ЗАО „Бизнес – школа”Интел – синтез””,2000 . – 624 с.
- 10.Оберемчук В.Ф. Стратегія підприємства :Короткий курс лекцій. – К.: МАУП, 2000. – 128 с.